

עקבות, תערוכת עבודות של אמני בית ההוצאה לאור, עם מלאת 150 שנה לספרו של צ'רלס דארווין, מוצא המינים.

יום המחקר השנתי

יום המחקר השנתי של האו"פ, שהשתתפו בו אנשי אקדמיה בכירים, הוקדש לדיון בסוגיית מדיניות מחקר. במוקד עמדה השאלה, אם יש לנהל מחקר ברמה הלאומית על פי כללי החופש האקדמי או שיש לשאוף ליד מכוונת שתקבע את סדרי העדיפות על פי צורכי הציבור ועל פי החשיבות הלאומית.

קשרים עם רשויות לאומיות ובין-לאומיות בתחום ניהול המחקר

נציגי רשות המחקר השתתפו בכינוסים מקצועיים העוסקים במדיניות מחקר בישראל ובעולם, ובכלל זה מפגשי העדכון והמידע עם נציגי האיחוד האירופי בארץ ובאירופה, דיונים בוועדת המדע בכנסת ופגישות של פורום מנהלי רשויות המחקר של כל האוניברסיטאות בישראל ושל הארגון האירופי של רשויות המחקר.

מענקי מחקר מקרנות חיצוניות

15 מחקרים של חברי הסגל האקדמי וחברי סגל ההוראה של האו"פ זכו בתשס"ט במימון מקרנות חיצוניות:

- **ד"ר נורית גרונאו** מהמחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה זכתה במענק מחקר מטעם המכון הלאומי לפסיכוביולוגיה בישראל למימון מחקרה "תפקידם של גורמים גלובאליים-קונטקסטואליים בתפיסה חזותית של עצמים: מחקר הדמיה מוחית פונקציונלית".
- **ד"ר ברוך זיו** מהמחלקה למדעי הטבע והחיים, יחד עם ד"ר הדס סערוני מאוניברסיטת תל-אביב, זכו במענק מחקר מטעם המשרד להגנת הסביבה, למימון מחקרים "תנודות ומגמות בטמפרטורה, בעומס חום ובמשקעים בישראל בשלושים השנים האחרונות - האם עדות לשינוי אקלימי? בחינה קלימטולוגי-סינופטית".

חברי הסגל של האוניברסיטה הפתוחה עוסקים בנושאי מחקר רבים ומגוונים המייצגים את תחומי הדעת השונים: מדעי החברה, מדעי הרוח, מדעי הטבע, מדעים מדויקים והנדסה.

פעילות רשות המחקר

רשות המחקר תומכת בפעילות המחקרית באמצעות איתורם של מקורות מימון חיצוניים וסיוע לחוקרים בהגשת הבקשות למקורות אלה וכן באמצעות קרן מחקר פנימית המממנת מענקי מחקר ומלגות מסוגים שונים. ליד הרשות פועלת ועדת היגוי המורכבת מחברי סגל מתחומי דעת שונים ומופקדת על הפעילות האקדמית של הרשות, על חלוקת המשאבים ועל הליכי ההערכה של הבקשות המופנות אליה.

אשכולות מחקר

השנה לראשונה נערכו ניתוח ומיפוי של הפעילות המחקרית באוניברסיטה הפתוחה והוגדרו אשכולות מחקר שנושאייהם חוצי מחלקות, והם אמורים להוות מוקד לשיתוף בפעילות אקדמית-מחקרית בין חוקרי האו"פ ולהיות אטרקטיביים לקרנות ולגורמי מימון של מחקר בסיסי ויישומי. לשם כך נעשה מיפוי באמצעות זיהוי דפוסים של תחומי מחקר, והוא התבסס על התיאורים שסיפקו כל חוקר וחוקרת לגבי עבודתם-שלהם. זהו (אך טרם גובשו סופית) שמונה אשכולות מחקר: חינוכיות וחשיבה פורמלית במדע ובמדעי ההתנהגות; קוגניציה, למידה וחינוך; תרבויות, עמים וחברות; מדינה, כלכלה וארגונים; היסטוריה של דתות, אידיאולוגיות, מדע וקהילות; ניהול מערכות ומערכות אנושיות; היסטוריה, פילוסופיה, סוציולוגיה ופסיכולוגיה של זהויות, רגשות, מוסר וערכים; חומר, חיים וסביבה.

מאגר פרסומים מדעיים של חברי סגל

הוקם מאגר מידע ובו כל הפרסומים המדעיים של חברי הסגל באוניברסיטה הפתוחה משנת תשס"ז ואילך. המאגר, המאפשר שליפה של נתונים על פי שם המאמר, שם המחבר, כתב העת, שפת הפרסום ומועד הפרסום, יתעדכן מדי שנה. באמצעותו אפשר יהיה להציג את כלל הפרסומים של חוקרי האוניברסיטה הפתוחה בנושאים מסוימים (למשל הפרסומים של חברי אשכולות המחקר השונים) ולהראות את תפוקות המחקר של האוניברסיטה הפתוחה.

- **ד"ר ערן חיות** מהמחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה, יחד עם פרופ' איתן זהר מאוניברסיטת תל-אביב זכו במענק מחקר בתוכנית ביכורה מטעם הקרן הלאומית למדע, למימון מחקרם "שמייעה אבסולוטית משתמעת וחשיפה לסולמות מוזיקליים: אפקט לאימוכר של היכרות על תפיסה והערכה של מוזיקה".
- **פרופ' אביעד חפץ** מהמחלקה לניהול ולכלכלה, יחד עם פרופ' Jürgen Dix מאוניברסיטת Clausthal, ד"ר Wojtek Jamroga מאוניברסיטת Luxembourg ופרופ' דב סמט מאוניברסיטת תל-אביב, זכו במענק מחקר מטעם אוניברסיטת Dagstuhl, למימון מחקרם בנושא "מתורת המשחקים ללוגיקה ובחזרה".
- **פרופ' יואב יאיר** מהמחלקה למדעי הטבע והחיים, יחד עם ד"ר אפרת מורין מאוניברסיטת תל-אביב, זכו במענק מחקר מטעם המשרד להגנת הסביבה, למימון מחקרם "השפעות שינוי אקלים על משטר הזרימות העיליות ועל שכיחות גודל של אירועי שטפונות באגני היקוות בישראל".
- **פרופ' יואב יאיר** מהמחלקה למדעי הטבע והחיים זכה במענק מחקר מטעם הקרן הלאומית למדע, למימון מחקרם "מודלים נומריים וניסוי מעבדה של ברקים ושדונים באטמוספירות של כוכבי-לכת".
- **ד"ר מוסטפא כבהא** מהמחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות זכה במענק מחקר מטעם האקדמיה ללשון ערבית, למימון מחקרם "שמות של מקום והקשר לקונטקסט המרחבי".
- **ד"ר מוסטפא כבהא** מהמחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות זכה במענק מחקר מטעם מרכז רוברט ארנו לחקר החברה הבדואית והתפתחותה, למימון מחקרם "ההיסטוריה האוראלית של האוכלוסייה הערבית בנגב".
- **ד"ר גל לוי וד"ר מוחמד מסאלחה** מהמחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת זכו במענק מחקר מטעם הקרן הלאומית למדע, למימון מחקרם "חינוך אלטרנטיבי: לקראת מרחב חינוכי ערבי חדש".
- **פרופ' אלי לוי** מחטיבת המתמטיקה, יחד עם פרופ' אברהם סידי מהטכניון ופרופ' דורון לובינסקי מ-Georgia Tech, זכו במענק מחקר מטעם הקרן הלאומית ישראל-ארה"ב, למימון מחקרם "אינטרפולציה רציונאלית, פולינומים ב-אורתוגונאליים ואוניברסליות".
- **פרופ' מרים סורוז'ין** מהמחלקה למדעי הטבע והחיים זכתה במענק מחקר מטעם קרן Muscular Dystrophy Association (MDA), למימון מחקרם "מעורבות ופוטנציאל תרפויטי של תאי T רגולטורים במיאסטניה גרביס: מחקר במחלה הניסויית בחיות".
- **פרופ' מרים סורוז'ין** מהמחלקה למדעי הטבע והחיים זכתה במענק מחקר מטעם קרן Association Française contre les Myopathies (AFM), למימון מחקרם "דיכוי של מיאסטניה גרביס באמצעות תאי T רגולטורים: מחקר במחלה הניסויית בחיות".
- **ד"ר חיים סעדון** מהמחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות זכה במענק מחקר מטעם מוזיאון השואה בווינגטון (United States Holocaust Memorial Museum), למימון מחקרם "צפון אפריקה והיהודים במלחמת העולם השנייה".
- **ד"ר אורנית קליין** מהמחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת זכתה במלגת מחקר מטעם הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, למימון מחקרם "מחפשת קשר מחייב ויציב" – טלוויזיה ואינטראקטיביות".
- **ד"ר איריס שגריר** מהמחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות זכתה במענק מחקר מטעם הקרן הלאומית למדע על מחקרם "ירושלים במאה ה-12: תהליך יצירתה של עיר בירה פראנקית".
- על המענקים האלה נוסף מענק מטעם הקרן לקידום מדעי הרוח של המל"ג, למימון פיתוח "תוכנית בין-אוניברסיטאית בתחום לימודי אפריקה". המענק ניתן לפרופ' בנימין נויברגר מהמחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת, יחד עם ד"ר לין שלר מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ד"ר רות ג'נאו מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ד"ר גליה צבר מאוניברסיטת תל-אביב, ד"ר לואיז בית-לחם מהאוניברסיטה העברית בירושלים ופרופ' סטיבן קפלן מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
- להלן תיאורים קצרים של שניים מן המחקרים שקיבלו השנה מימון מקרן חיצונית:
- **ד"ר ברוך זיו, מענק מחקר מהמשרד להגנת הסביבה בנושא "תנודות ומגמות בטמפרטורה, בעומס חום ובמשקעים בישראל בשלושים השנים האחרונות – האם עדות לשינוי אקלימי? בחינה קלימטולוגית-סינופטית"**

ישראל ממוקמת בשולי רצועת המדבריות. מחציתה הצפונית נתונה בתנאי אקלים ים-תיכוניים ואילו חלקה הדרומי נתון בתנאים מדבריים. מיקום גבולי זה כרוך בשינויים חריפים במזג האוויר ובתנודות אקלימיות גדולות. אלמנטים בולטים במשטר האקלימי הם ריבוי הימים ששורר בהם עומס חום, שכיחות גבוהה של תקופות חורב שחלות בהן הפוגות ארוכות בגשם, וריבוי שנות בצורת. על רקע זה, השינויים האקלימיים הצפויים על פי תחזית המודלים האקלימיים – התחממות והפחתה משמעותית בכמות המשקעים – הם בעלי משמעות קריטית מבחינה סביבתית, ומכאן החשיבות הרבה של בחינת המגמות הנצפות ודמיון לצפי המודלים.

המחקר יבחן תנודות ומגמות במשטר הטמפרטורה בעונות החורף והקיץ, בעומס החום ובכמויות המשקעים לאורך שלושים השנים האחרונות. ייבחנו טמפרטורות המינימום והמקסימום היומיות, הלחות היחסית באזור החוף ועומס החום, ערכים קיצוניים של טמפרטורה מעבר לערכי סף בעלי משמעות פיזיולוגית ומשכם של "גלי חום" ו"גלי קור". מבחינת המשקעים, ייבחנו שינויים בכמויות המשקעים החדשיות והשנתיות באזוריה השונים של ישראל וייחקרו תנודות ומגמות שינוי במיקום גבול הצחיחות של 400 מ"מ, 300 מ"מ, ו-200 מ"מ, הרלוונטיים לחקלאות-הבעל ולצומח הטבעי. נוסף על כך ייבחנו משתנים שונים הקשורים לגשם היומי, כולל מגמות בעובי הגשם היומי, מספר פרקי הגשם והיובש, אורכם וכמות הגשם המצטברת בהם.

המחקר נועד לקבוע אם אפשר לזהות שינויים אקלימיים במדדים הנבחים, ברמות הלוקאלית, האזורית והארצית. הבחינה תיעשה בנפרד לעונות השנה השונות, תוך מתן דגש למגמות שינוי בערכים קיצוניים על פי ערכי סף שונים. כן ייבחן יכולתם של שינויים בשכיחות הטיפוסים הסינופטיים של האזור להסביר תנודות בין-שנתיות במשטרי הטמפרטורה, עומס החום והמשקעים. המחקר יבחן אם ניציה של מגמת השינוי שחוזים המודלים כבר ניכרים בתצפיות השנים האחרונות וישווה את מגמות השינוי ב-30 השנים האחרונות לאלה שנמצאו עבור חלונות-זמן שונים.

■ **ד"ר איריס שגריר, מענק מהקרן הלאומית למדע בנושא "ירושלים במאה ה-12: תהליך יצירתה של עיר בירה פראנקית"**

מחקר זה יבחן את תהליך השינוי שעברה ירושלים לאחר כיבושה על ידי הצלבנים ביולי 1099, ויתמקד בהיבטים הדתיים של ארגונה מחדש של העיר ובתפקידיה של הכנסייה הלטינית בעיצובו מחדש של המרחב המקודש המאגד בתוכו את המקומות הקדושים ביותר לצורת. עיצובם המחודש של הפולחן, הליטורגיה וההיערכות המבנית בתחומי המרחב העירוני נעשו במסגרת מיזם רחב, שאפתני ויצירתי, והוא הפיכתה של ירושלים מעיר חסרת חשיבות פוליטית ומדולדלת לאחר רצף של כיבושים תכופים, למרכז שוקק חיים ומושך עבור מתיישבים חדשים, צליינים, צלבנים, ובעתיד – אף עבור מבקרים לא-נוצרים. המקורות שבעזרתם ייבחנו טיבו של תהליך השינוי ומידת הצלחתו הם טקסטים וכתבי יד, מהם שלא נדפסו עד כה, חלקם כלל לא נחקר, ואחרים לא נחקרו בהקשר זה. בין אלה, יעמוד במרכז כתב יד לטיני מן המאות ה-12-13, המתאר את סדר היום והשנה הפולחניים בכנסיית הקבר הקדוש בירושלים ובכנסיות העיר האחרות במאה ה-12.

מענקי מחקר ומלגות מהקרן הפנימית

האוניברסיטה הפתוחה מעמידה מימון לרשותם של חוקריה כדי למנף מחקרים כך שאפשר יהיה להגישם לקרנות חיצוניות. בתשס"ט הוגשו לרשות המחקר 104 בקשות למימון מהקרן הפנימית, וועדת ההיגוי אישרה 79 (76%) מהן.

מרכז המחקר לשילוב טכנולוגיות למידה בהוראה ע"ש צ"י

מרכז המחקר לשילוב טכנולוגיות למידה בהוראה על שם צ"י הוא גוף מחקר של האוניברסיטה הפתוחה, הבוחן את שילובן של טכנולוגיות שונות בתהליכי ההוראה. חברי סגל האוניברסיטה מכל תחומי הדעת חוקרים במרכז תהליכים אשר ישפרו את שילובן של טכנולוגיות אלה בהוראת הקורסים. מרכז צ"י, הפועל כשותפות בין חברי סגל מהמחלקות השונות באוניברסיטה הפתוחה, תומך במחקרים שמבצעים חבריו ומעניק מלגות לסטודנטים מצטיינים לתארים גבוהים בתחומים הרלוונטיים, וכן מקיים פעילות אקדמית שוטפת במתכונות של כנסים, ימי עיון וסמינריונים מחקריים. השנה התבצע במרכז צ"י 51 מחקרים, 5 מהם במימון מלא של המרכז עצמו.

להלן תאורים קצרים של כמה מחקרים נבחרים:

- **פרופ' יורם עשת וד"ר ניצה גרי, האפקט של עיצוב תצוגת טקסט על קריאה ביקורתית בפורמט מודפס ובפורמט דיגיטלי**
המחקר בחן את השפעת פורמט התצוגה של טקסט (מודפס או דיגיטלי) על קריאה ביקורתית בקרב תלמידים. נמצאה ירידה מובהקת ברמת הקריאה הביקורתית במצבי תצוגה דיס־הרמוניים (למשל: כאשר טקסט שעוצב לקריאה מדפוס, נסרק ונקרא מתצוגת מחשב). ממצאי המחקר מדגישים את החשיבות הגדולה שיש להתאמת עיצוב הטקסט לפורמט התצוגה.
- **ד"ר אבנר כספי ותמר לוין, בחינת השפעת עושר המדיום על שני סוגי הוראה של חומר ברמות קושי שונות**
המחקר בדק כיצד משפיע עושר אמצעי התקשורת על ביצוע מטלות הוראתיות ולימודיות בסביבת MS-Skype. במחקר תופעלו שיטת הלימוד (הוראה ישירה לעומת לימוד משותף), קושי החומר הנלמד ועושר אמצעי התקשורת. הממצאים תמכו בתיאוריית עושר המדיה, הגורסת כי ככל שהנושא הנדון מורכב יותר, נדרש אמצעי תקשורת עשיר יותר. בלימוד חומר קשה נמצא שהשיגי הלומדים באמצעות וידאו היו גבוהים בהשוואה להשיגי הלומדים באמצעות אודיו.
- **ד"ר פול גורסקי ומירלה וידר, שימוש בסימולציה ממוחשבת להסרת מחסומים ויזואליים בהוראת הגיאומטריה במרחב**
מטרת מחקר זה לבחון את תהליך הלמידה של גיאומטריה תלת־ממדית באמצעות כלים ממוחשבים לוויזואליזציה בקרב תלמידי תיכון. המחקר הצליח להתחקות אחר תהליכי למידה שונים המעורבים בלימוד גיאומטריה ולהדגים כיצד כלים ממוחשבים לוויזואליזציה מורידים לעתים את העומס הקוגניטיבי ולעתים הם מעלים אותו.
- **ד"ר סיגל עדן, ד"ר טלי היימן וד"ר דורית אולניק־שמש, מאפייני אלימות באינטרנט בקרב מתבגרים – השלכות על התחום החברתי־רגשי**
המחקר בחן את הקשר שבין מאפיינים ודפוסים של אלימות ברשת בקרב מתבגרים, לבין משתנים אישיים, רגשיים וחברתיים.

מינויים וקידומים בדרגה של חברי סגל אקדמי בכיר

- פרופ' תמר הרמן (מהמחלקה לסוציולוגיה, למדעי המדינה ולתקשורת) הועלתה לדרגת פרופ' מן המניין
- פרופ' יורם עשת (מהמחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה) הועלה לדרגת פרופ' מן המניין
- ד"ר דפנה אפרת (מהמחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות) הועלתה לדרגת פרופ' חבר
- ד"ר ענת ברנע (מהמחלקה למדעי הטבע והחיים) הועלתה לדרגת פרופ' חבר
- ד"ר אמיר הורוביץ (מהמחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות) הועלה לדרגת פרופ' חבר
- ד"ר יגיל לוי (מהמחלקה לסוציולוגיה, למדעי המדינה ולתקשורת) מונה לסגל הבכיר בדרגת פרופ' חבר
- ד"ר יובל איילון (מהמחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות) מונה לסגל הבכיר בדרגת פרופ' בכיר
- ד"ר יובל כהן (מהמחלקה לניהול ולכלכלה) הועלה לדרגת מרצה בכיר
- ד"ר מתי מאיר (מהמחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות) מונתה לסגל הבכיר בדרגת מרצה בכירה
- ד"ר אורן סופר (מהמחלקה לסוציולוגיה, למדעי המדינה ולתקשורת) הועלה לדרגת מרצה בכיר
- ד"ר איריס שגריר (מהמחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות) מונתה לסגל הבכיר בדרגת מרצה בכירה
- ד"ר אלכסנדרה מאירי (מהמחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות) מונתה לסגל הבכיר בדרגת מרצה
- ד"ר יעל מונק (מהמחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות) מונתה לסגל הבכיר בדרגת מרצה
- ד"ר עדיה מנדלסון־מעוז (מהמחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות) מונתה לסגל הבכיר בדרגת מרצה

חברי סגל אקדמי בכיר שהצטרפו השנה לאוניברסיטה הפתוחה

- ד"ר גיל אלון מהחטיבה למתמטיקה
- ד"ר דיאמנטה בנסון־קרעי מהמחלקה לניהול ולכלכלה

- ד"ר ריקה גונן מהמחלקה לניהול ולכלכלה
- ד"ר דפנה הירש מהמחלקה לסוציולוגיה, למדעי המדינה ולתקשורת ומהמחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות
- ד"ר טל הסנר מהחטיבה למדעי המחשב
- ד"ר רונית ויסמן מהמחלקה למדעי הטבע והחיים
- פרופ' יגיל לוי מהמחלקה לסוציולוגיה, למדעי המדינה ולתקשורת (מונה השנה לסגל הבכיר)
- ד"ר אופיר מינץ־מנור מהמחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות
- ד"ר עדיה מנדלסון־מעוז מהמחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות (מונתה השנה לסגל הבכיר)
- ד"ר ישי מעוז מהמחלקה לניהול ולכלכלה
- ד"ר רוית נוסנסון מהמחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה
- ד"ר נעם שנבל מהחטיבה למדעי המחשב

זוכי מלגת אלון הצטרפו לסגל האוניברסיטה הפתוחה

מלגות אלון למדענים צעירים מצטיינים (לשנים 2009-2012) נחשבות לפרסי הצטיינות למיטב המועמדים לקליטה בסגל האקדמי הבכיר של מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל. האוניברסיטאות מתחייבות לקלוט את הזוכים במלגות בתום שלוש שנות המלגה ולכלול את מימון משרתם בתקציבן הרגיל, וכך מובטחת קליטת המלגאים במערכת האוניברסיטאית בישראל. שני חברי סגל במחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ויהדות זכו במלגת אלון לשנים תש"ע-תשע"ב: **ד"ר ענבל עופר וד"ר ישי לנדא** שיצטרפו בתש"ע.

חברת סגל האוניברסיטה הפתוחה – נשיאת אגודה בין־לאומית

פרופ' אביבה חלמיש נבחרה לתפקיד הנשיאה של האגודה הבין־לאומית ללימודי ישראל (AIS), שנוסדה בשנת 1974 ומאגדת חוקרים מרחבי העולם העוסקים במחקר ובהוראה של ישראל בכל תחומי הדעת במדעי החברה וברבים ממדעי הרוח.

מחוות ופרסים לחברי סגל האוניברסיטה הפתוחה

- פרס צ'צ'יק למחקרים בביטחון ישראל מטעם המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS) באוניברסיטת תל־אביב, הוענק ל**פרופ' יגיל לוי** על ספרו **מצבא העם לצבא הפריפריות**, שראה אור בתשס"ז בהוצאת כרמל.
- מאמר שפרופ' **רות בייט־מרום** הייתה שותפה לכתיבתו נבחר כמאמר הטוב ביותר של הירחון *Journal of the American Society for Information Science and Technology* לשנת 2008:
- Bergman, O., Beyth-Marom, R. & Nachmias, R. (2008). The User-Subjective Approach to Personal Information Management Systems Design – Evidence and Implementations. *JASIST*, 59 (2), 235-246.

שיתופי פעולה להוצאת כתבי עת מדעיים

המזרח החדש: כתב עת ללימודי המזרח התיכון והאסלאם

ה**מזרח החדש** הוא כתב העת של האגודה הישראלית ללימודי המזרח התיכון והאסלאם (אילמ"א), מחליפתה של החברה המזרחית הישראלית. הוא נחשב לכתב העת האקדמי המוביל בתחומו בישראל ועוסק בלימודי המזרח התיכון, אסיה ואפריקה. האוניברסיטה הפתוחה חברה לאגודה לשם הוצאתו לאור, והשנה ראה אור גיליון נוסף פרי שיתוף פעולה זה.

זמנים: הרבעון להיסטוריה

השנה התפרסמו ארבעה גיליונות של **זמנים**, היוצא לאור באוניברסיטה הפתוחה, בשיתוף פעולה עם בית הספר להיסטוריה באוניברסיטת תל־אביב, עם מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל ועם החברה ההיסטורית הישראלית.

רשימה של מבחר פרסומי הסגל האקדמי ראו בעמוד 48 (נספח א)